

Organická chemie

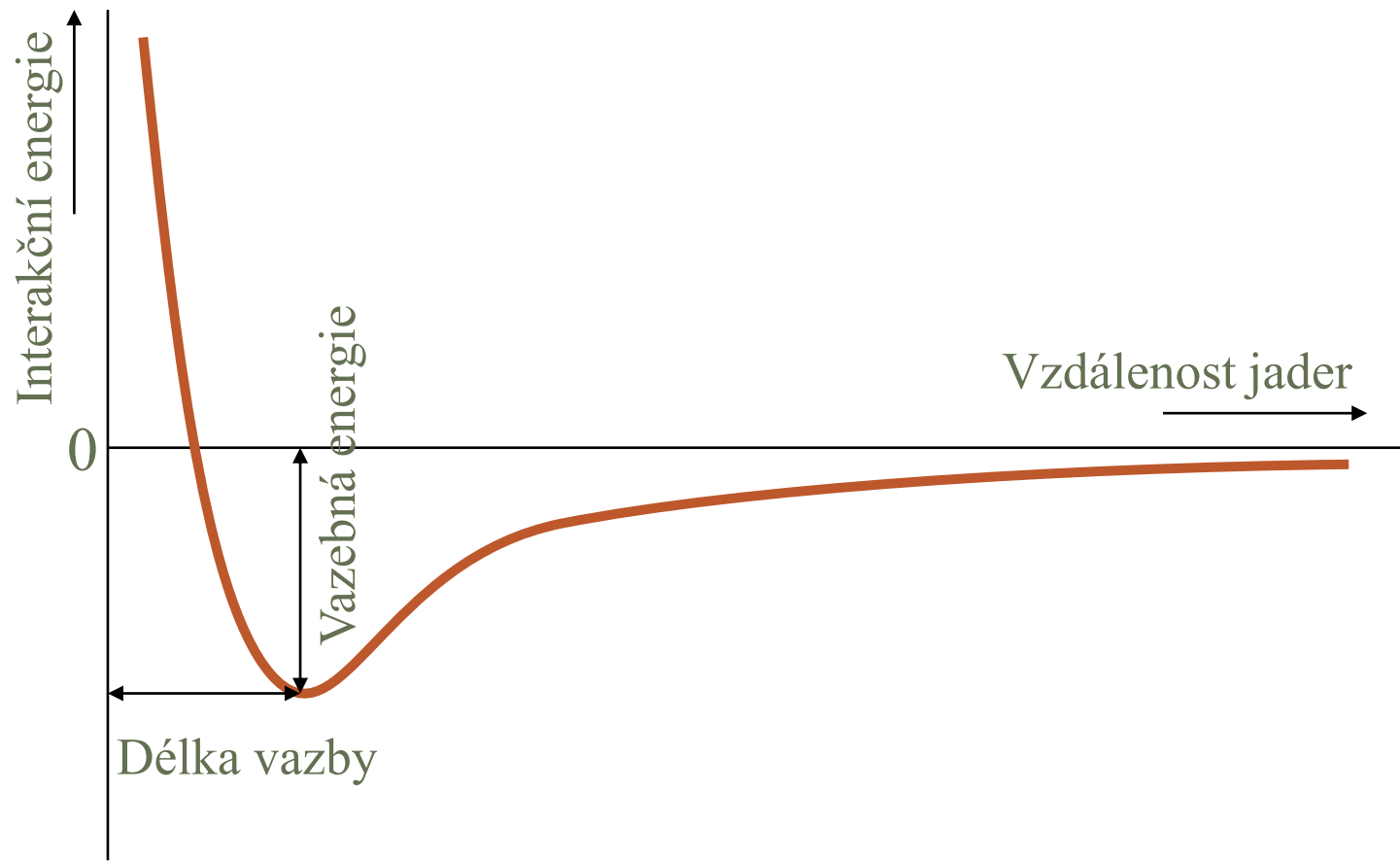

MARTIN VEJRAŽKA

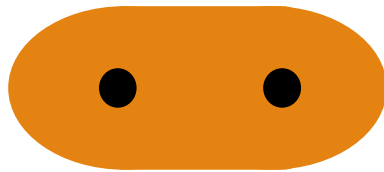
Vazba v organických sloučeninách

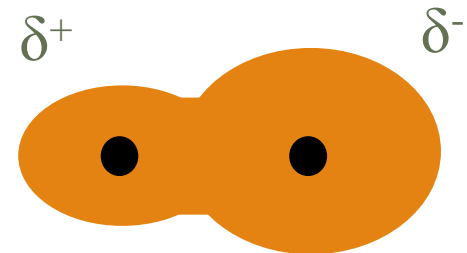

Chemická vazba

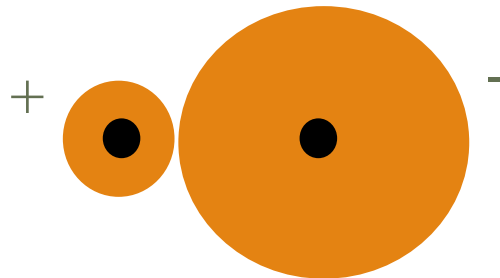
---

nepolární

polární

iontová

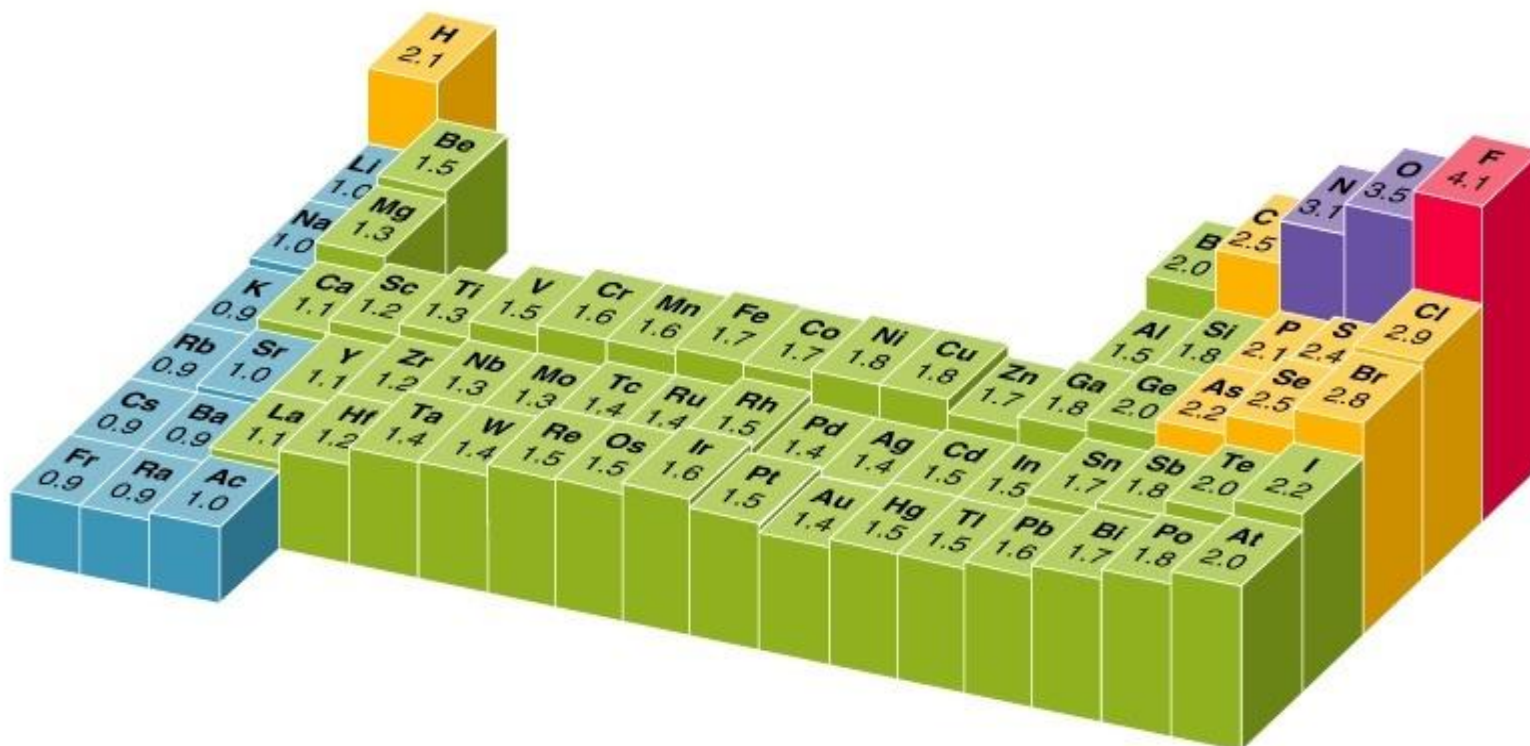
Polarita vazby

	Rozdíl elektronegativit
Nepolární	$< 0,4$
Polární	$0,4-1,7$
Iontová	$> 1,7$

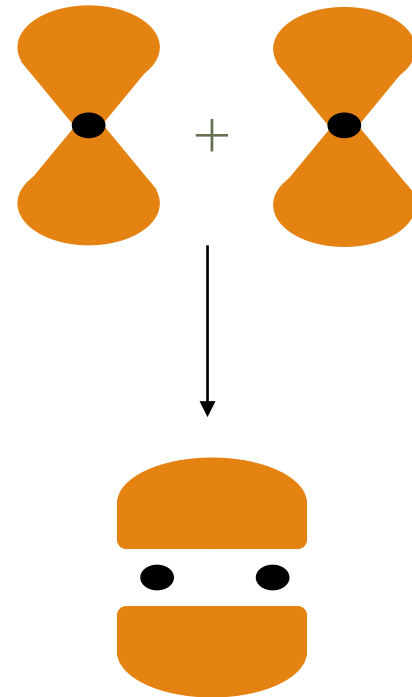
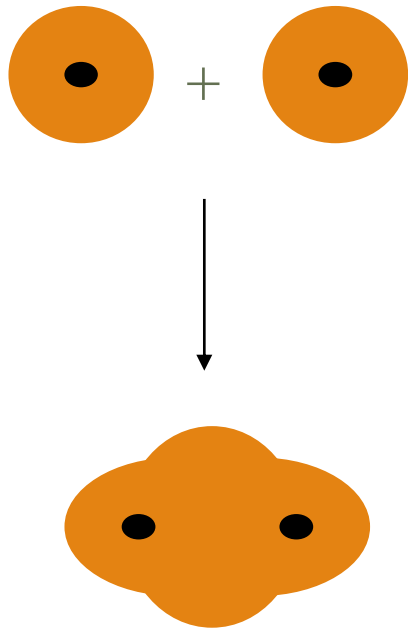
Elektronegativita

Υαζβα σ α π

Kovalentní vazba

σ

Delší

Možná rotace

π

Kratší

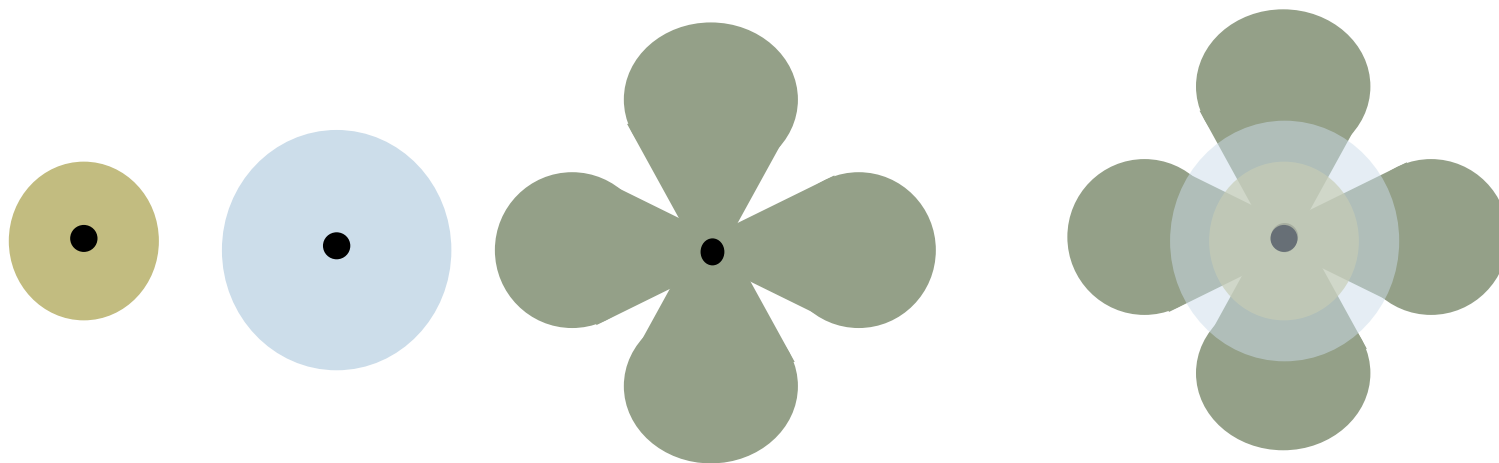
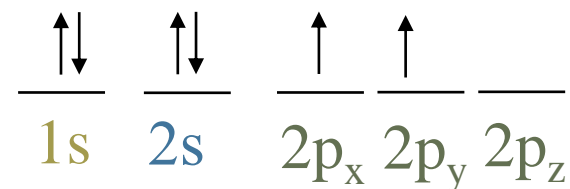
Nemůže rotovat

Násobná vazba:
pevnější

Hybridizace orbitalů

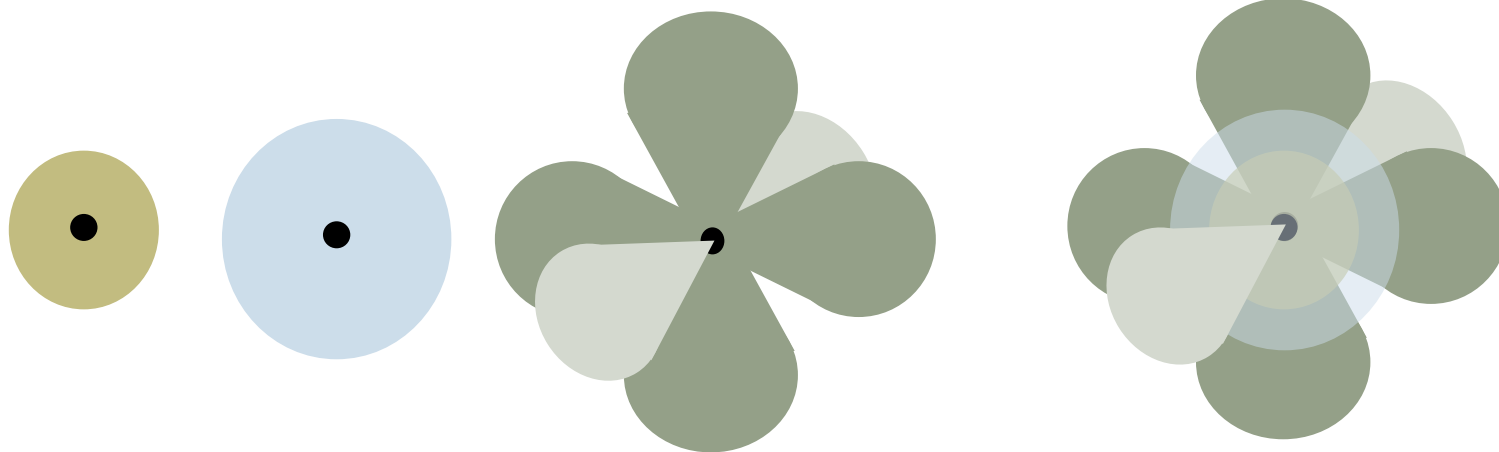
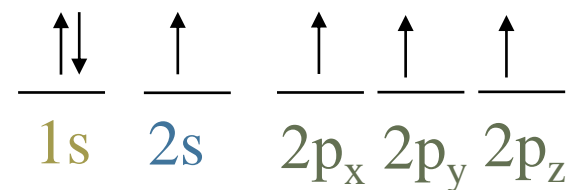
Uhlík C má **základní** elektronovou konfiguraci

Hybridizace orbitalů

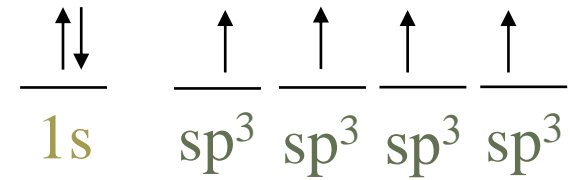
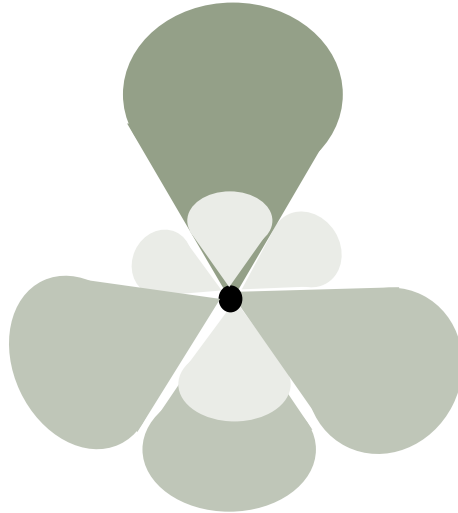
Excitovaný stav C*

Hybridizace orbitalů

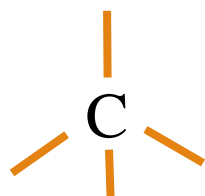

Hybridizace C*

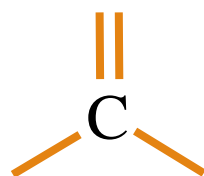

Hybridizace orbitalů

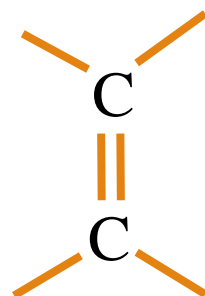
sp^3

sp^2

sp

Nemůže rotovat!

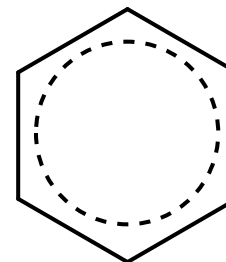
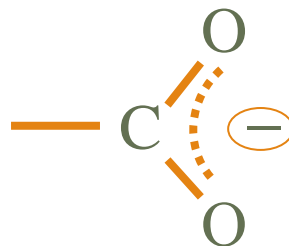
Hybridní vazby

Např. „1,5násobná“ vazba

- Delší než dvojná, kratší než jednoduchá
- Energetické vlastnosti mezi jednoduchou a dvojnou
- Nemůže rotovat

- Karboxylová skupina
- Benzenové jádro

Nevazebné interakce

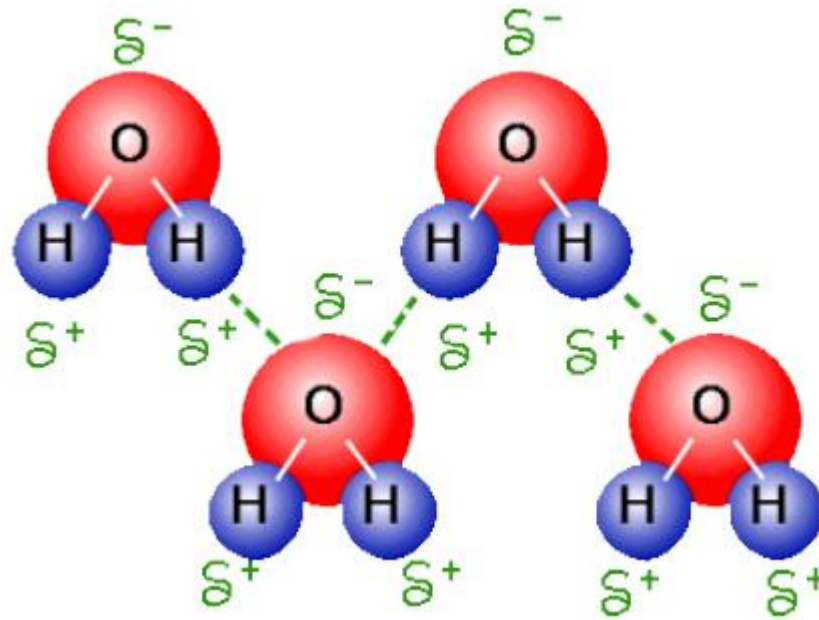
- Van der Waalsovy síly
  - Londonovy dispersní síly

Nevazebné interakce

Vodíkový můstek

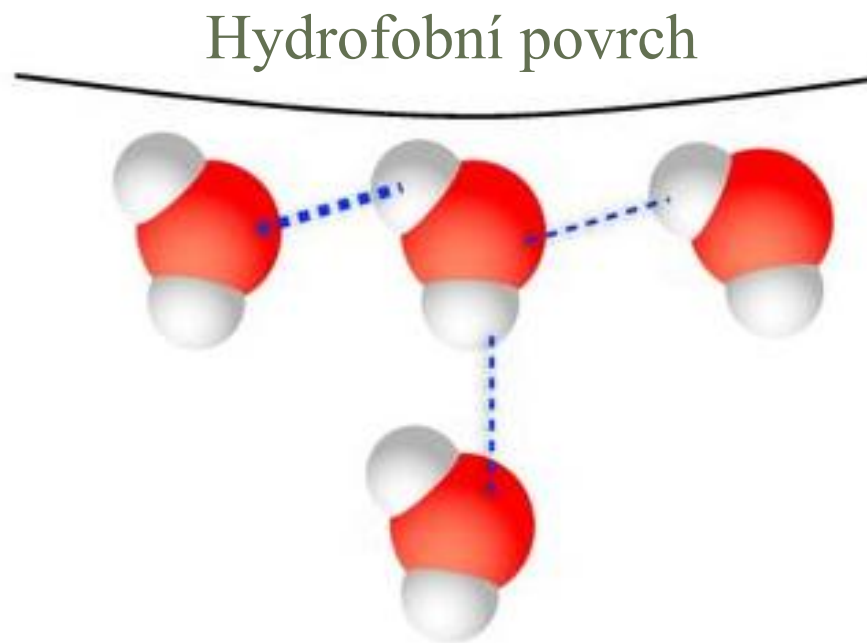
Řádově $10\times$ slabší než iontové a kovalentní vazby

Nevazebné interakce

Hydrofobní interakce

Organické molekuly

Vzorce organických sloučenin

Sumární

Strukturní

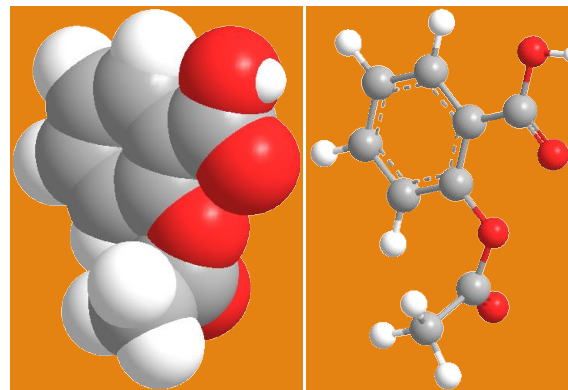
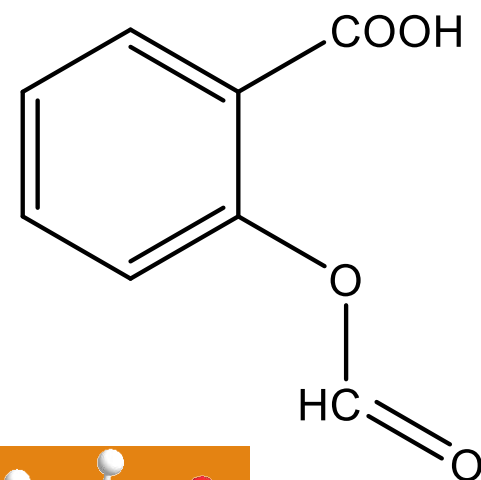
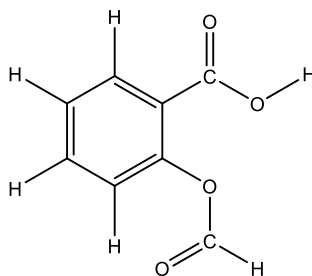
- Všechny vazby
- Nepřehledné

Racionální

- Nejpoužívanější

Perspektivní

- Znázorňují prostorové uspořádání

Izomerie a konformace

Izomery: Stejný sumární vzorec, jiná struktura nebo uspořádání

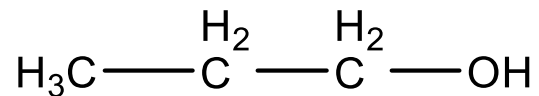
izomerace = štěpení a tvoření vazeb

Konformery: Jiné prostorové uspořádání díky rotaci vazeb

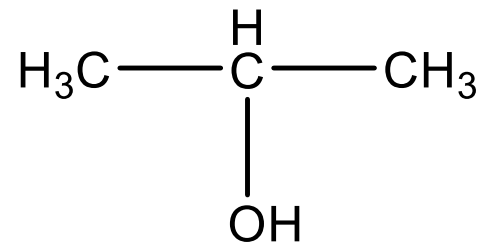
změna konformace – nesmí se štěpit ani tvořit vazby

Konstituční izomerie

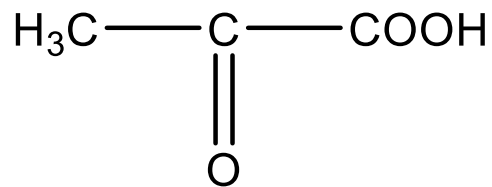
1-propanol

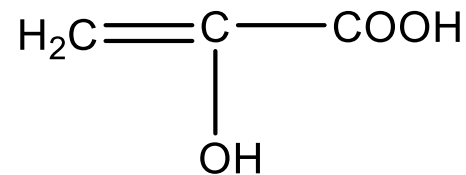
2-propanol

Tautomerie

---

ketoforma

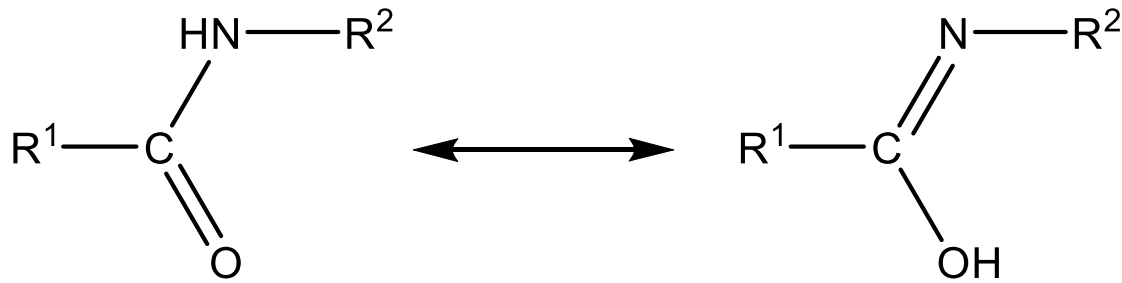

enolforma

Tautomery jsou izomery,
ale většinou se jeden v druhý přeměňují spontánně

Peptidová vazba

---

ketoforma

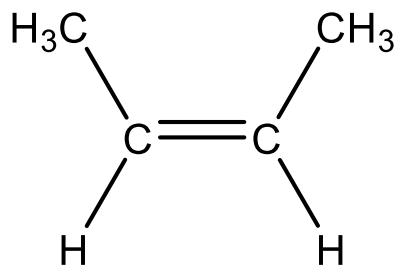
enolforma

Má vlastnosti „1,5násobné“ vazby

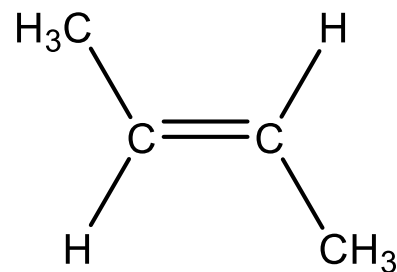
- Kratší než jednoduchá
- Nemůže rotovat

Konfigurační izomerie

---

cis-buten

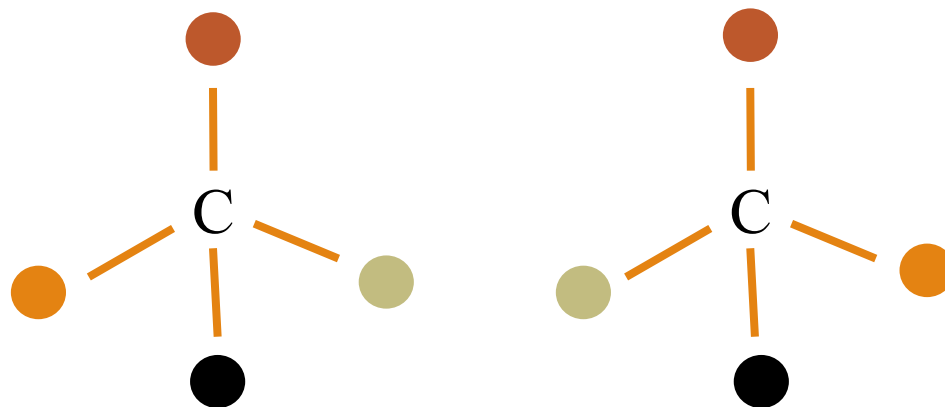

trans-buten

Optická izomerie

Látky s centrem chiralitity jsou opticky aktivní

Vybrané deriváty uhlovodíků

Halogenderiváty uhlovodíků

Vazba C-Cl, C-Br, C-I je **nepolární**

- Většinou nepolární **rozpouštědla**, těkavé
- Např. tetrachlormetan CCl_4 , chloroform CCl_3H
  - Narkotický účinek
- **Freony** (např. CCl_3F)

Hydroxyderiváty

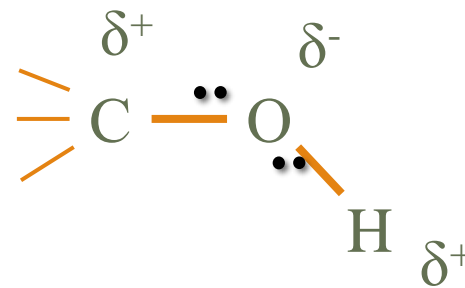

Alifatické: **alkoholy**

Aromatické: **fenoly**

Vazba C-OH je **silně polární**

Tvoří vodíkové můstky

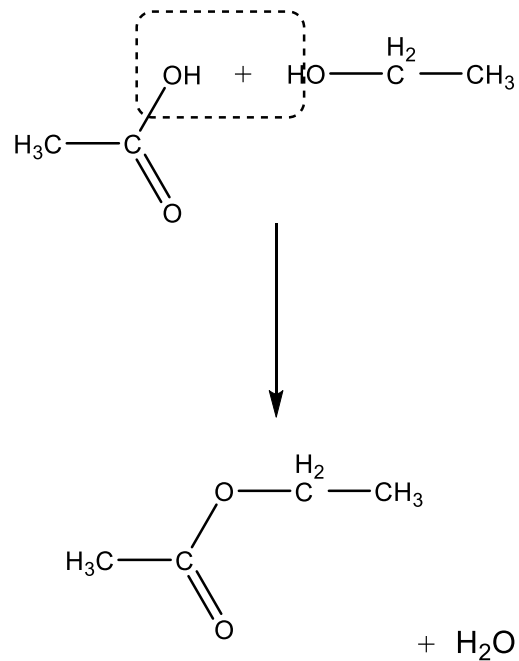
Alkoholy

- Esterifikace
- Oxidace
- Alkoholáty

Esterifikace

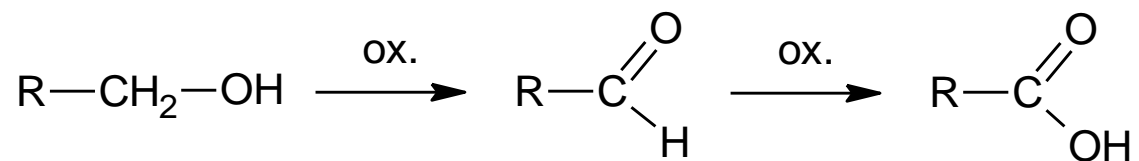

Vratná reakce
- hydrolýza esteru

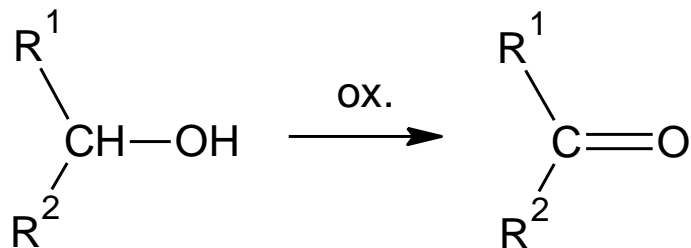
Oxidace alkoholů

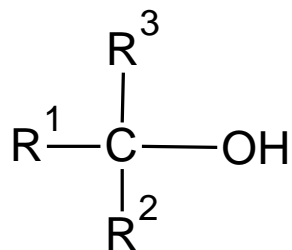
Primární

Sekundární

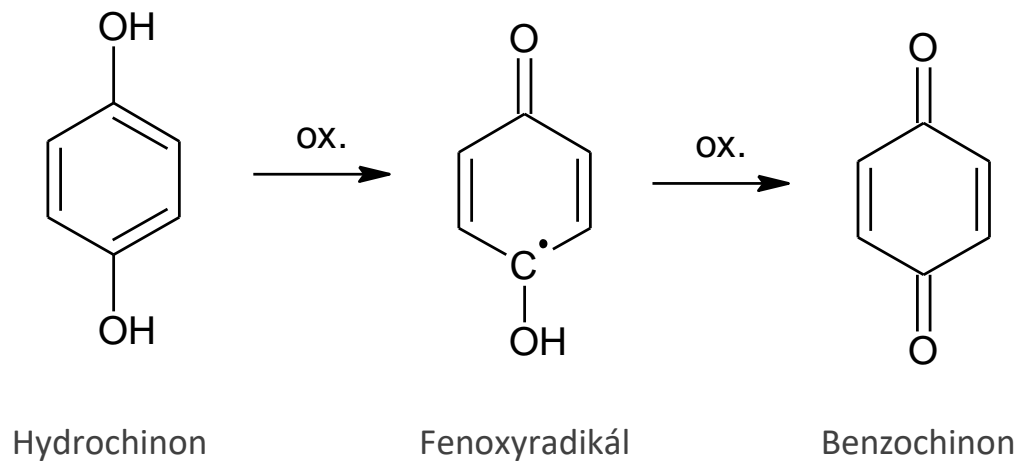
Terciární

Fenoly

- Kyselejší (fenoláty)
- Oxidace na (semi)chinony

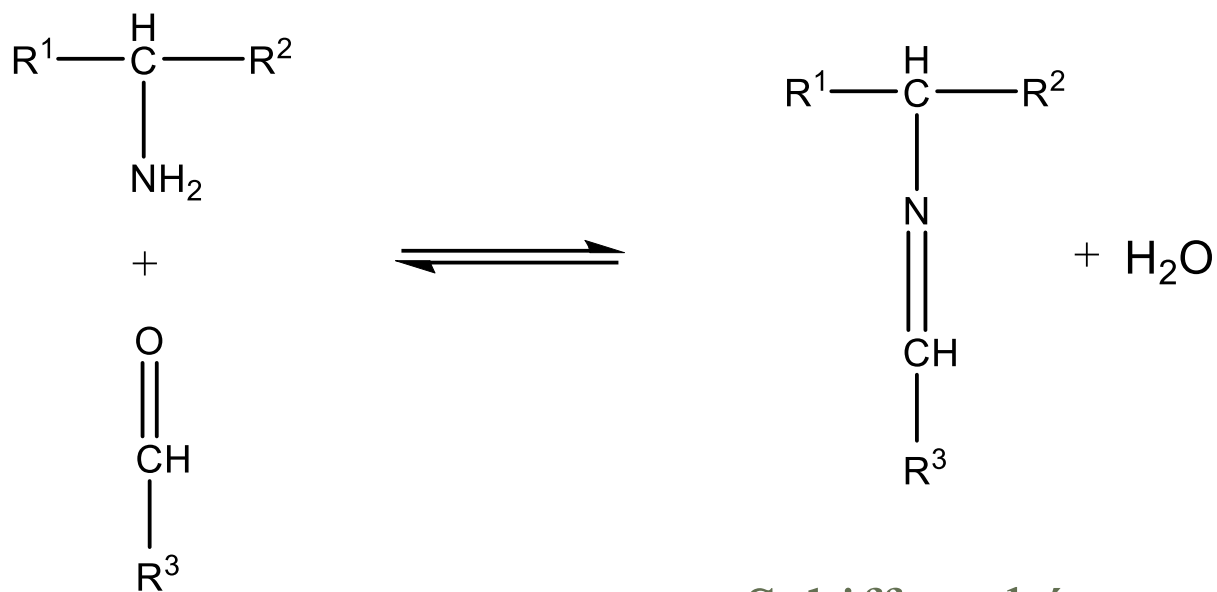
Oxoderiváty

- Aldehydy
- Ketony

- Nemohou tak snadno tvořit vodíkové můstky
- Oxidoredukční reakce
- Tvorba Schiffových bází

Schiffova báze

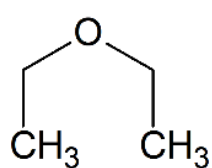

Schiffova báze
(sekundární aldimin)

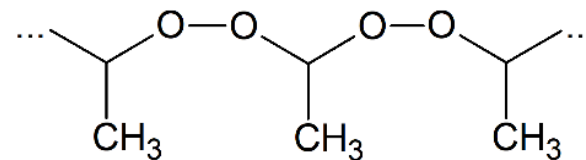
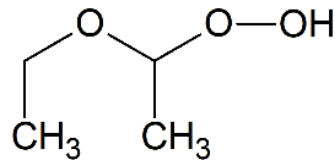
Étery

- Skupina R-O-R
- Málo polární
- Jednoduché: výbušné

dietyléter

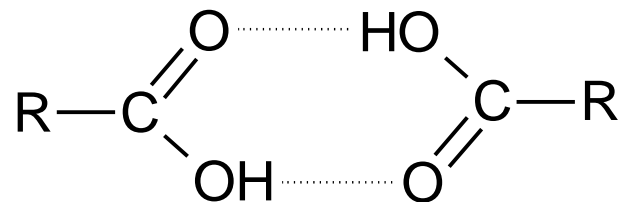

dietyléterperoxid

Karboxylové kyseliny

- Slabé kyseliny
- Vyšší mastné kyseliny
- Vodíkové můstky - dimerizují

Karboxylové kyseliny

- Redukce
- Dekarboxylace
- Anhydridy

